

PRAVO I DIGITALNE TEHNOLOGIJE
Priredio: Dr Marko Carić, redovni profesor

LAW AND DIGITAL TECHNOLOGY
Edited by: Marko Carić, PhD, Full Professor

Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
Pravni fakultet u Novom Sadu
University Business Academy Novi Sad
Faculty of Law in Novi Sad

Novi Sad 2019.

Zbornik referata sa XVI Međunarodnog naučnog skupa
„Pravnički dani - Prof. dr Slavko Carić”
26. – 28. septembar 2019. godine u Novom Sadu,
u organizaciji Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu
Pravni fakultet u Novom Sadu

Izdavač:

Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu,
Pravni fakultet u Novom Sadu
Geri Karolja br. 1, telefon: 021 400 – 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Recenzenti:

Dr Marko Carić, redovni profesor	Dr Darko Golić, vanredni profesor
Emeritus dr Milorad Bejatović	Dr Predrag Mirković, vanredni profesor
Akademik dr Vesna Vučković, redovni profesor	Dr Mirko Smoljić, vanredni profesor
Dr Mirjana Knežević, redovni profesor	Dr Marijana Mladenov, docent
Dr Vladimir Medović, vanredni profesor	Dr Jelena Stojić-Dabetić, docent
Dr Vladimir Kozar, vanredni profesor	Dr Joko Dragojlović, docent

Za izdavača:

Dr Marko Carić, redovni profesor

Urednik:

Dr Marko Carić, redovni profesor

Štampa:

Štamparija FELJTON, Novi Sad

Tiraž: 80

ISBN
978-86-6019-103-0

Programski odbor:

Dr MARKO CARIĆ, redovni profesor | Univerzitet Privredna akademija
u Novom Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu, Dekan | Republika Srbija
Emeritus dr MILORAD BEJATOVIĆ | Univerzitet Privredna akademija u Novom
Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu | Republika Srbija

Dr MIRKO KULIĆ, redovni profesor | Univerzitet Privredna akademija
u Novom Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu, Rektor |
Republika Srbija

Akademik dr MIODRAG N. SIMOVIĆ, redovni profesor | Pravni fakultet
Univerziteta u Banjoj Luci, Sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine |
Bosna i Hercegovina

Dr DUŠANKA ĐURĐEV, redovni profesor |
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu |
Republika Srbija

Dr MILENKO KREĆA, redovni profesor u penziji |
Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu | Republika Srbija

Dr RODOLJUB ETINSKI, redovni profesor u penziji | Pravni fakultet Univerziteta
u Novom Sadu, Urednik Sekcije za međunarodno pravo Kopaoničke škole prirod-
nog prava | Republika Srbija

Akademik dr RADOVAN VUKADINOVIĆ, redovni profesor |
Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci | Bosna i Hercegovina

Dr MIRJANA KNEŽEVIĆ, redovni profesor |
Univerzitet u Kragujevcu, Ekonomski fakultet | Republika Srbija

Akademik dr VESNA VUČKOVIĆ, redovni profesor | Univerzitet
"Adriatik" – Bar, Sudija Vrhovnog suda Crne Gore | Republika Crna Gora

Dr MILE MATIJEVIĆ, redovni profesor | Univerzitet za poslovne studije,
Fakultet pravnih nauka, Dekan | Bosna i Hercegovina

Dr MIRKO SMOLJIĆ, vanredni profesor | Sveučilište Sjever, Varaždin |
Republika Hrvatska

Dr SLAVOMIR RUDENKO | Pravni fakultet, Panevropski univerzitet u Bratislavi |
Republika Slovačka

Dr IVAN BULATOVIĆ, profesor strukovnih studija | Beogradska poslovna
škola – Visoka škola strukovnih studija, Nacionalni savet za visoko obrazovanje |
Republika Srbija

Mr KAMENKO KOZARSKI | Predsednik Prekršajnog suda u Novom Sadu |
Republika Srbija

MIROSLAV ALIMPIĆ | v.f. predsednika Višeg suda u Šapcu,
Sudija Apelacionog suda u Novom Sadu | Republika Srbija

Dr ILIJA ZINDOVIĆ | Sudija Apelacionog suda u Kragujevcu | Republika Srbija

Organizacioni odbor:

Dr MARKO CARIĆ, redovni profesor - Predsednik Organizacionog odbora

Emeritus dr MILORAD BEJATOVIĆ

Dr ŽELJKO BJELAJAC, redovni profesor

Dr VLADIMIR MEDOVIĆ, vanredni profesor

Dr VLADIMIR KOZAR, vanredni profesor

Dr DARKO GOLIĆ, vanredni profesor

Dr PREDRAG MIRKOVIĆ, vanredni profesor

Dr MARIJANA MLADENOV, docent

Dr JELENA STOJŠIĆ- DABETIĆ, docent

Dr JOKO DRAGOJLOVIĆ, docent

Sekretar:

Dr MAJA SUBOTIN, docent

Dr Ana Opačić, vanredni profesor
Fakultet za poslovne studije i pravo,
Univerzitet Union „Nikola Tesla”, Beograd
e-mail: ana.galjak@gmail.com

Dr Vladimir Kozar, vanredni profesor
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu,
Pravni fakultet u Novom Sadu
e-mail: kozarv@yahoo.com

PRIMENA NOVIH TEHNOLOGIJA U PRAVOSUDNOM SISTEMU SRBIJE

Apstrakt:

Nove tehnologije su umnogome promenile sliku javne uprave. Uvođenje sistema e Uprave koja je u prvoj fazi imala ulogu više komunikacionog portala danas u pojedinim sferama omogućava dvosmernu komunikaciju uz mogućnost podnošenja zahteva i rešavanja po istim putem internet mreže i portala. Razvoj je tekao postepeno, počevši od revolucionarnog servisa Narodne banke Srbije, do osnivanja Agencije za privredne registre kao javnog registra privrednih društava. Agencija je proširenjem svojih nadležnosti postala registar medija, preduzetnika, založnih prava, dužnika u izvršnom postupku i dr. Javni registri nepokretnosti su pretpreli transformaciju, danas primena novih tehnologija putem servisa e katastra omogućila je javni uvid u registar nepokretnosti, mogućnost podnošenja zahteva, elektronskog zakazivanja putem e šaltera, dobijanja prepisa vlasničkog lista u kratkom roku i dr. Pravosudni sistem je predmet digitalizacije i primene novih tehnologija od 2010. godine, no realni problemi nedovoljne hardverske opremljenosti na celokupnoj teritoriji Srbije, neujednačenost stabilnosti internet mreže, nepostojanje jedinstvenog softverskog rešenja i centralizovane, kontinuirane obuke zaposlenih, su posledica odsustva centralizovanog finansiranja ove oblasti. Naime, slika današnjeg pravosuđa je posledica sporadičnog finansiranja kroz projekte, od strane inostranih donatora, koji nisu međusobno koordinisani niti su bili u mogućnosti da obuhvate celokupnu teritoriju Srbije, odnosno mrežu sudova, obzirom na objektivni nedostatak stabilne infrastrukture. Autori u radu daju pregled stanja primene novih tehnologija u pravosuđu, sa osvrtom na primenu istih u drugim sferama javne uprave, ukazuju na probleme u praksi kao posledicu inertnosti sistema i otpora zaposlenih uvođenju inovacija, ali i objektivnih datosti, i daju predloge u cilju uspešne imlementacije novih tehnologija.

Ključne reči: nove tehnologije, digitalizacija, pravosudni sistem, e Uprava, Srbija

UVOD

Pravosudni sistem je predmet digitalizacije i primene novih tehnologija od 2010. godine, no realni problemi nedovoljne hardverske opremljenosti na celokupnoj teritoriji Srbije, neujednačenost stabilnosti internet mreže, nepostojanje jedinstvenog softerskog rešenja i centralizovane, kontinuirane obuke zaposlenih, su posledica odsustva centralizovanog finansiranja ove oblasti. Nove tehnologije nesumnjivo menjaju sliku pravosudnog sistema Srbije, dok se i svest o potrebi digitalizacije i brze razmene podataka i predmeta kao i omogućavanje javnog pristupa privatnim korisnicima nameće kao prioritet reorganizacije pravosudnog sistema u narednim godinama. Upotreba novih tehnologija kao osnovno sredstvo supstitucije šalterskih gužvi, treba da dovede do unapređenja efikasnosti pravosudnih organa i ubrzanja postupaka na nasleđenim tehnološki različitim IKT sistemima. Institut Mihajlo Pupin je u martu 2015. godine uradio analizu za elektronsku razmenu podataka u pravosuđu, kao sledeći izuzetno važan korak omogućavanja e pravosuđa osposobljavanjem platforme za interoperabilnost tačnije - "e filing". Platforma za interoperabilnost predstavlja sistem koji bi omogućio razmenu podataka između različitih pravosudnih institucija i drugih državnih organa koji su van sistema pravosuđa. Osnovu platforme treba da predstavlja Enterprise Service Bus (ESB u daljem tekstu) i repozitorijum servisa koji će se na njemu nalaziti. Servisi koji su objavljeni na ESB platformi mogu se podeliti u dve grupe na javno dostupne servise i interne servise. Javno dostupni servisi predstavljaju grupu servisa koju mogu da koriste eksterni sistemi van pravosuđa, kao što su npr. Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija - Poreska uprava, Agencija za privredne registre, Centralni registar socijalnog osiguranja, građani preko portala eUprave (sa kojim bi sistem trebalo da se integriše) itd. Interni servisi bi bili dostupni isključivo unutar mreže pravosuđa pravosudnim institucijama, npr. Vrhovni kasacioni sud, Visoki savet sudstva, Republičko javno tužilaštvo, Državno veće tužilaca, Uprava za izvršenje krivičnih sankcija, Komora javnih beležnika, Komora izvršitelja, apelacioni sudovi, viši sudovi, osnovni sudovi, Prekršajni apelacioni sud, prekršajni sudovi, apelaciona javna tužilaštva, viša javna tužilaštva, osnovna javna tužilaštva i drugi. Motiv implementacije ovakvog sistema leži u potrebi za uvođenjem interoperabilnosti kako bi se omogućilo jednostavno korišćenje i razmena podataka između različitih sistema za upravljanje predmetima. Svaki od pravosudnih organa ima različite implementacije sistema za upravljanje predmetima. Predmeti kao i različite informacije o predmetima i postupcima se nalaze na pohranjene na različitim mestima tako da je otežano da se određeni predmet pronađe, odnosno nemoguće da se podaci elektronskim putem razmenjuju sa drugim institucijama koji imaju zakonsko pravo pristupu tim informacijama. Kako bi se unifikovao pristup i omogućila elektronska razmena podataka, potrebno je obezbediti platformu za interoperabilnost koja će omogućiti laku razmenu podataka sa eksternim sistemima van pravosuđa i interno u okviru pravosudnih institucija koji će koristiti tu platformu. Pored razmene potrebno je obezbediti siguran i stabilan sistem koji će biti implementiran sa najnovijim sigurnosnim standardima, omogućiti sigurnu autorizaciju i autentifikaciju, kao i mehanizme za izveštavanje koji će omogućiti praćenje korišćenja sistema i eventualne probleme u radu, što

će biti poseban izazov u odsustvu savremene hardverske i ujednačene softverske infrastrukture na celoj državnoj teritoriji, uz veliko pitanje postojeće informatičke pismenosti zaposlenih. Efikasnost pravosuđa opterećuje veliki broj starih nerešenih predmeta. Broj predmeta u sudu je je drastično smanjen zbog povećanih resursa, ali i smanjenja broja priliva novih. Sa manjim brojem predmeta i većim brojem sudija i osoblja, bilo je za očekivati da će neumitno doći do poboljšanja učinka sudova usled povećanog broja osoblja. Međutim, ove mogućnosti nisu dovele do željenog rezultata. Umesto toga, izgleda da su novi ljudski resursi u vidu dodatno angažovanih sudija i osoblja, doveli do apsurdna smanjenjem obima posla po sudiji ali i do smanjenja sveukupnog učinka. Troškovi su svakako porasli. Potvrdu za ovu tvrdnju možemo naći ukoliko pogledamo period kada je tokom krajnje spornog "reizbora sudija" više od 600 sudija ostalo bez funkcije, stopa rešenih predmeta u većini sudova i vrsta predmeta se zadržala na oko 100%. Ipak, nakon njihovog povratka na posao do 2013. godine, stopa rešenih predmeta je trebalo da zabeleži dramatičan porast, što bi se i desilo da su sve sudije zadržale isti obim posla, te bi dovelo do značajnog smanjenja broja starih predmeta, a tokom vremena i do sveukupnog pada obima posla. Međutim, to se nije dogodilo. Umesto toga, izgleda da su vraćene sudije i osoblje zapravo doveli do smanjenja obima posla po sudiji, dok se niko nije pozabavio procesuiranjem starih predmeta, čija stopa nerešenih predmeta u velikoj meri opterećuje pravosudni sistem, te ga čini neefikasnijim u korelaciji sa državama članicama EU. Novi predmeti pokazuju bolji tempo u procesuiranju, a nekoliko parametara efikasnosti se nalazi u okviru ili blizu opsega koji se trenutno beleži u zemljama članicama EU. Međutim, sudovi su zatrpani starim predmetima koji su zanemareni. Volšebni procesi izazivaju kašnjenja, dok stranke uspešno manipulišu proceduralnim pravilima što rezultira agonijom odlaganja rešavanja predmeta. Loši nacrti zakona, nedosledna sudska praksa i visoka stopa žalbi utiču na kvalitet pravosudnih usluga. Pravosuđe je narušeno percepcijom prisustva korupcije i neprimerenih uticaja, a iako se učinak u ovoj oblasti povećava, još uvek zaostaje za zemljama članicama EU i regionalnim susedima. Pristup uslugama pravosuđa je ograničen zbog visokih sudskih taksi i advokatskih tarifa, a advokatske tarife dodatno rastu zbog odlaganja i neefikasnosti u procesuiranju predmeta. Podrška koja se pruža siromašnim korisnicima suda je neadekvatna. Pristup osnovnim pravnim informacijama, kao što su konsolidovani zakoni i formati osnovnih zakona prilagođeni laicima, je nedovoljan.¹Unapređeno korišćenje i implementacija savremenih digitalnih instrumenata bi trebalo da dovede do ubrzavanja rešavanja po starim predmetima, obezbeđujući objedinjenu dokumentaciju i potrebne informacije koje bi mogućnost namernog prolongiranja kako od strane stranaka tako i sudskog osoblja svele na statističku grešku, oslobađajući pravosudni sistem balasta birokratije, čineći ga konkurentnijim i bližim pravosudnim sistemima država članica EU.

1 Multidonatorski poverenički fond za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji (2014). Funkcionalna analiza pravosuđa u Srbiji. preuzeto sa: <http://documents.worldbank.org/curated/en/573491468296686632/pdf/940140WP0SERBI0a0sa0preporukama0SER.pdf> (4.7.2019.), str.8-33.

PREGLED IMPLEMENTIRANIH SOFTVERSKIH REŠENJA U PRAVOSUĐU

Trenutno se u pravosuđu koriste različiti programi za upravljanje predmetima koji su razvijeni na različitim softverskim platformama. U osnovnim, višim i privrednim sudovima koristi se AVP (Automatsko vođenje predmeta). U Vrhovnom kasacionom sudu, Upravnom sudu, Višem sudu u Sremskoj Mitrovici i apelacionim sudovima koristi se aplikacija SAPS (Standarda aplikacija pravosuđa Srbije). U javnim tužilaštvima je u upotrebi SAPO (Software Application for Prosecutor's Office). U Prekršajnom apelacionom sudu i prekršajnim sudovima u upotrebi je SIPRES (SIstem PREkršajnih Sudova). U Upravi za izvršenje krivičnih sankcija u upotrebi je SAPA (Standardized Software Application for the Prison Administration). Zadatak platforme ESB (Enterprise Service Bus) se ogleda u povezivanju i funkcionalnom osposobljavanju i eventualnoj nadogradnji postojećih programa kako bi mogli da funkcionišu koordinisano. Akcenat je na funkcionalnoj operativnosti, i postizanju interoperabilnosti koja će omogućiti da se informacije pohranjene na različitim mestima objedine i takve promptno dostavljaju organu u pravosuđu kojem su potrebne za obradu. Postojeća softverska rešenja sa manje ili više mana krasi jedna zakonitost, vladavina hartije, te se informacije nepotrebno skladište i u papiru i u elektronskom formatu, dok primena novih tehnologija ne ostvaruje svoju svrhu u pogledu ubrzanja procesa, postizanja efikasnosti i jednostavnosti obrade, već naprotiv usložnjava, usporava i opterećuje pravosudni sistem.

SAPS je aplikacija za upravljanje predmetima u sudovima opšte i posebne nadležnosti, koja je implementirana u Vrhovnom kasacionom sudu, Apelacionom sudu u Beogradu, Apelacionom sudu u Novom Sadu, Apelacionom sudu u Nišu, Apelacionom sudu u Kragujevcu i Upravnom sudu. SAPS omogućava upravljanje predmetima koje obuhvata celokupan tok i životni ciklus predmeta, od podnošenja inicijalnog akta do konačne odluke i arhiviranja. U procesu upravljanja predmetima moguće je uneti pismena, kreirati predmete i uneti podatke i evidentirati sve radnje tokom životnog ciklusa predmeta, kao što su unos podataka o učesnicima, dodela sudija, zakazivanje ročišta, evidentiranje odluka i njihova ekspedicija itd. Tokom praćenja toka predmeta evidentiraju se statusi predmeta i u odnosu na njih formiraju se statistički interni izveštaji suda. U SAPS aplikaciji ugrađene su i pretrage predmeta preko unetih podataka u predmetima ili preko pretraživanja tekstualnog sadržaja predmeta. U okviru IPA 2008 projekta „Unapređenje efikasnosti i transparentnosti javnog tužilaštva i uprave za zavodske sankcije u Republici Srbiji“, EuropeAid/129341/C/SER/RS, u periodu maj 2012 – februar 2014, implementiran je informacioni sistem za upravljanje predmetima tužilaštva u Republici Srbiji, SAPO (Software Application for Prosecutor's Office), u više od petnaest tužilaštva. Sistemi koji se koriste u sudovima i tužilaštvima nisu interoperabilni. Tužilaštva većinu dokumenata šalju sudovima ili poštom ili direktno. Ovaj proces uzrokuje kašnjenja u obradi predmeta i unošenje istih podataka više puta od strane zaposlenih u sudovima. Najveći obim razmene dokumentacije treba da se vrši između osnovnih sudova i osnovnih tužilaštava. Do sada su se pokušaji stvaranja interfejsa između AVP i SAPO pokazali kao neuspešni. U međuvremenu, u

budućnosti će biti moguća razmena između apelacionih sudova (koji koriste SAPS) i apelacionih tužilaštava (koji koriste SAPO) zato što ova dva sistema imaju zajedničku arhitekturu, ali veza tek treba da bude uspostavljena. Sistemi u tužilaštvima su interoperabilni, što daje mogućnost za uspešno uspostavljanje razmene. Dokumenta se trenutno razmenjuju u pisanom formatu, što uzrokuje kašnjenja. Neka tužilaštva, ali ne sva, već koriste SAPO. Ona koja koriste SAPO sistem, ne razmenjuju međusobno dokumenta. Kada uvođenje SAPO sistema bude okončano, tužilaštva će koristiti isti sistem i razmena će biti moguća, što će dovesti do veće efikasnosti u unutrašnjem radu pravosuđa.² Aplikacija je predvidela instrument za konvertovanje pisanih dokumenata u elektronske kako bi se postojeći predmeti mogli digitalizovati u kratkom roku. Modul za skeniranje omogućava pretvaranje u elektronski oblik svih dokumenata koji ulaze u tužilaštvo. Skeniranje se vrši na multifunkcionalnom mrežnom uređaju, sa koga se dokumenti šalju na poseban mejl server, na adresu SAPO aplikacije, koja zatim prihvata skenirani dokument i prosleđuje ga u dalju obradu. Posle obrade u modulu za skeniranje, skenirani dokument se šalje na signiranje, ukoliko je u pitanju dokument koji inicira novi predmet, ili direktno u pisarnicu, ukoliko je u pitanju dokument koji je dopuna postojećeg predmeta. Prema pravilniku o upravi u javnom tužilaštvu, evidentiranje svake službene radnje nad predmetom vrši se u pisarnici, od strane autorizovanog radnika pisarnice. Skenirani dokument u pisarnicu stiže posle signiranja, kada se iz njega kreira novi predmet, unose svi neophodni podaci predmeta, lica u predmetu i dela, određuje obrađivač prema zahtevanom redosledu, a zatim se predmet iznosi obrađivaču, što se evidentira u dostavnoj knjizi. SAPO softver podržava i elektronsku pisarnicu, koja pored pojednostavljenja i zamene papira elektronskim dokumentom omogućava i da se u svakom momentu zna status i lokacija predmeta. Dok je predmet kod obrađivača, njegovo kretanje ukazuje na to, a kada obrađivač donese određeni akt, dodaje ga u predmet, kao dokument, i predmete vraća u pisarnicu, što se ponovo evidentira u dostavnoj knjizi i kretanjima predmeta. Pisarnica evidentira razvođenje predmeta i dalje postupa sa njim, u zavisnosti od uputstva obrađivača. Modul elektronske pisarnice omogućava potrebne pretrage i predmete, kako bi radnici pisarnice imali uvid u trenutni status i lokaciju predmeta, u svakom trenutku. Predmeti se razlikuju po materiji, koju definiše zamenik tužioca zadužen za signiranje predmeta, što određuje u kom upisniku se predmet zavodi. U zavisnosti od materije, predmeti mogu da se prevode u drugi upisnik, vraćaju u upisnik, združuju ili razdružuju, što se vrši prema instrukcijama obrađivača predmeta. Efikasnije izveštavanje je jedan od osnovnih ciljeva uvođenja SAPO rešenja. Godišnji i periodični izveštaji koji se rade u svakom tužilaštvu, zahtevaju višenedeljni rad većeg broja zaposlenih prilikom ručnog kreiranja izveštaja. Korišćenjem informacionog sistema, jednostavno i brzo dobijaju se svi godišnji izveštaji, za bilo koji zadati period. Periodični izveštaji se zahtevaju za određeni period, i predstavljaju dodatak na standardni skup godišnjih izveštaja.³

2 Višedonatorski poverenički fond za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji, Svetska banka. (2016). Okvir za 5-godišnji akcioni plan državnog veća tužilaca i potencijalnu podršku višedonatorskog povereničkog fonda za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji za razvijanje i sprovođenje akcionog plana, dostupno na: [http://www.mdtfss.org.rs/archive/file/OKVIR%20ZA%205-GODI%C5%A0NJI%20AKCIONI%20PLAN%20DR%C5%BDAVNOG%20VE%C4%86A%20TU%C5%BDILACA\(2\).pdf](http://www.mdtfss.org.rs/archive/file/OKVIR%20ZA%205-GODI%C5%A0NJI%20AKCIONI%20PLAN%20DR%C5%BDAVNOG%20VE%C4%86A%20TU%C5%BDILACA(2).pdf) (4.7.2019.)

3 Ministarstvo pravde. (2016). Konkursna dokumentacija za javnu nabavku usluga

SAPA (Standardized Software Application for the Prison Administration) predstavlja aplikaciju čiji je zadatak da standardizuje i olakša rad s licima lišenim slobode (LLS) u zavodima i obezbedi potrebne podatke za Upravu za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS). Ovaj program sve podatke sortira i vezuje za lice lišeno slobode. Preko lica objedinjeni su svi podaci od službe opštih poslova do poseta licu lišenom slobode. Folder se kreira za svako lice od opštih informacija, klasifikuje se prema grupama u zavisnosti od težine krivičnog dela i kazne, unose se podaci koji se tiču eventualnog radnog angažovanja kao i obračun zarade, notifikuju se sve medicinske terapije, vladanje, izveštaji psihologa i drugih stručnih lica, podaci o roditeljima, notifikuju se sve posete i to struktuirano prema vrsti i trajanju i tako dalje. Pored izuzetnog značaja što se podaci generišu na jednom mestu o licu, što omogućava i lakši uvid u delotvornost resocijalizacije tokom izvršenja kazne i lakše procene mogućeg uslovnog otpusta, ovakva baza podataka omogućava i samom zavodu da sagleda eventualne propuste u organizaciji i daje solidnu osnovu za unapređenje procesa rada. Posebno je interesantan upitnik koji je zapravo dokument vezan za lice lišeno slobode, postoje dve vrste upitnika, jedna za kazne do tri godine i druga za kazne preko tri godine. Dokument se inicijalno generiše iz eDocumentus obrasca i popunjava podacima o licu lišenom slobode, nakon čega sam dokument na osnovu već utvrđenog obrasca sam izračunava ukupan broj bodova i stepen rizika, sortirajući automatski lica lišena slobode i opredeljuje mu u skladu sa tim određenu grupu. Brojnost i raznovrsnost unosa informacija omogućava izradu velikog broja izveštaja, vođenja statistike po različitim parametrima, što će pored pravovremenog praćenja napretka lica na izdržavanju kazne dati i nesumnjiv doprinos širem socijalnom kontekstu i ukazati na smer mogućih inovacija.⁴

AVP (Automatsko vođenje predmeta) poslovni softver predstavlja aplikaciju za evidentiranje i obradu sudskih predmeta od strane osnovnih, viših i privrednih sudova. Iako je u osnovi reč o istovetnoj aplikaciji, određene razlike postoje s obzirom na vrstu suda u kome se aplikacija koristi (viši sudovi, osnovni sudovi, privredni sudovi i Privredni apelacioni sud). Poslovni softver AVP je u upotrebi u 66 osnovnih sudova, 24 viša suda, 16 privrednih sudova i u Privrednom apelacionom sudu.

U okviru Projekta za reformu pravosuđa i odgovornu vlast – JRGA (Judicial Reform and Government Accountability Project - JRGA) finansiranog od strane Američke agencije za međunarodni razvoj – USAID (US Agency for International Development – USAID) u periodu od 2012. do 2015. godine, za potrebe prekršajnih sudova i Prekršajnog Apelacionog suda, razvijen je i implementiran informacioni sistem „Sistem PREkršajnih Sudova“ (u daljem tekstu SIPRES). SIPRES sistem je u upotrebi u prekršajnim sudovima, odeljenjima prekršajnih sudova, i u Prekršajnom Apelacionom sudu. Veze između SIPRES-a i drugih organa sa kojima se razmenjuju podaci je uspostavljena kroz Mrežu pravosudnih organa kao i kroz mrežu Uprave za zajedničke poslove republičkih organa (UZZPRO).⁵ Preko SIPRES aplikacije

u otvorenom postupku “Uspostavljanje infrastrukturne platforme za interoperabilnost (e-filing)”, br.27/2016, strana 18, preuzeto sa: <https://mpravde.gov.rs/files/3%20kon%20kursna%20doku%20%20%20mentacij%D0%B0.pdf> (4.7.2019.)

4 Ministarstvo pravde, op.cit. str.22-40.

5 Ministarstvo pravde, op.cit., str.164.

se može vršiti razmena podataka sa Mup-om kroz elektronski prijem podataka izdatih prekršajnih naloga, zatim izvršiti uvid u registar neplaćenih kazni, zatim sa Ministarstvom finansija, Upravom za trezor gde se može za sada pratiti elektronski prijem podataka o stanju na 19 računa trezora. Putem sigurne veze, korisnici SIPRES aplikacije mogu vršiti upite u realnom vremenu ka Centralnom registru obaveznog socijalnog osiguranja. Platforma za interoperabilnost predstavlja sistem koji bi omogućio razmenu podataka između različitih pravosudnih institucija i drugih državnih organa koji su van sistema pravosuđa. Osnovu platforme treba da predstavlja Enterprise Service Bus i repozitorijum servisa koji će se na njemu nalaziti. Sistem će povezati javno dostupne servise i interne servise. Javno dostupni servisi predstavljaju grupu servisa koju mogu da koriste eksterni sistemi van pravosuđa, kao što su npr. Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija -Poreska uprava, Agencija za privredne registre, Centralni registar socijalnog osiguranja, građani preko portala eUprave (sa kojim bi sistem trebalo da se integriše) itd. Interni servisi bi bili dostupni isključivo unutar mreže pravosuđa pravosudnim institucijama, npr. Vrhovni kasacioni sud, Visoki savet sudstva, Republičko javno tužilaštvo, Državno veće tužilaca, Uprava za izvršenje krivičnih sankcija, Komora javnih beležnika, Komora izvršitelja, apelacioni sudovi, viši sudovi, osnovni sudovi, Prekršajni apelacioni sud, prekršajni sudovi, apelaciona javna tužilaštva, viša javna tužilaštva, osnovna javna tužilaštva i drugi. ESB platforma će omogućiti uvođenje interoperabilnosti kako bi se omogućilo jednostavno korišćenje i razmena podataka između različitih sistema za upravljanje predmetima. Svaki od pravosudnih organa ima različite implementacije sistema za upravljanje predmetima. Predmeti kao i informacije o predmetima i postupcima se nalaze na pohranjene na različitim mestima tako da je otežano da se određeni predmet pronađe, odnosno nemoguće da se podaci elektronskim putem razmenjuju sa drugim institucijama koji imaju zakonsko pravo pristupu tim informacijama. Čak kako je već istaknuto pojedini softveri u pravosudnim organima različitog ranga međusobno ne razmenjuju informacije. Kako bi se unifikovao pristup i omogućila elektronska razmena podataka, potrebno je obezbediti platformu za interoperabilnost koja će omogućiti laku razmenu podataka sa eksternim sistemima van pravosuđa i interno u okviru pravosudnih institucija koji će koristiti tu platformu. Pored razmene potrebno je obezbediti siguran i stabilan sistem koji će biti implementiran sa najnovijim sigurnosnim standardima, omogućiti sigurnu autorizaciju i autentifikaciju, kao i mehanizme za izveštavanje koji će omogućiti praćenje korišćenja sistema i eventualne probleme u radu.

IZMENE ZAKONA O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA I ZAKON O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU KAO PREDUSLOV DIGITALIZACIJE PRAVOSUĐA

Upotreba pečata privrednim društvima je ukinuta donošenjem Zakona o privrednim društvima iz 2011. godine⁶, međutim obzirom da su posebni zakoni

6 Zakon o privrednim društvima, Sl. glasnik RS, br. 36/2011.

predviđali upotrebu pečata, državne institucije i banke su insistirale na korišćenju istog. Naime, još Zakon iz 2011. godine je prema odredbi člana 25. predviđao da privredno društvo i preduzetnik nije dužno da u poslovnoj komunikaciji upotrebljava pečat. No to je bilo prelazno rešenje obzirom da se u praksi ova odredba arbitrarno tumačila, te se neretko dešavalo da privredni akteri ili nosioci javnih ovlašćenja slepo insistiraju na upotrebi pečata. Vlada Srbije usvojila je zaključak o sprovođenju reforme kojom se ukida obavezna upotreba pečata za privredne subjekte. Vlada je organima državne uprave naložila da pripreme izmene propisa kojim će biti ukinuta obavezna primena pečata u poslovanju. Dat je rok od 30 dana organima državne uprave, organizacijama sa javnim ovlašćenjima i javnim preduzećima čiji je osnivač Srbija da izvrše izmene internih akata i obrazaca koji propisuju obaveznu primenu pečata u poslovanju. U skladu sa izmenama Zakona o privrednim društvima⁷ uvedena je i obaveza za društva da imaju adresu za prijem elektronske pošte kao i obavezu da istu registruju u skladu sa Zakonom o registraciji. Član 25. Zakona u skladu sa poslednjim izmenama u stavu 3 precizira da se posebnim zakonom ne može uvesti obaveza upotrebe pečata u poslovnim pismima ili drugim dokumentima društva pa time ni ugovorima koje međusobno zaključuju privredni subjekti. Svrha ove odredbe je da se privredni kontekst poslovanja u potpunosti oslobodi formaliteta snabdevenosti pečatom. Ovom odredbom zakona je nedvosmisleno rečeno da ni jedna institucija ne može zahtevati snabdevanje pečatom nekog dokumenta od strane privrednog subjekta. Stavom 4 istog člana Zakona o privrednim društvima je dodatno precizirana upotreba pečata. Naime prilikom zaključivanja pravnih poslova, odnosno preduzimanja pravnih radnji od strane društva, sudovi, državni organi, organizacije i lica koja vrše javna ovlašćenja, kao i druga pravna lica, ne mogu isticati primedbe u pogledu nekorisćenja pečata, niti se iste mogu isticati kao razlog za poništaj, raskid, odnosno nepunovažnost zaključenog pravnog posla, odnosno preduzete pravne radnje, čak i u slučaju kada je internim aktima društva propisano da društvo ima i koristi pečat u poslovanju. Poslovna komunikacija u pogledu zaključenja ugovora između privrednih društava se sada može vršiti neformalnije. Intencija zakonodavca kod ove odredbe je išla težnjom da se omogućí elektronska razmena ponude i prijema ponude bez dodatnih opterećenja formalnostima poput izrade ugovora u papirnom obliku i snabdevanja pečatom obe strane, što sa jedne strane pospešuje brzinu pravnog prometa koji prati ekonomski promet u privredi. Otvoreno pitanje ostaje u kojoj meri će nesavesni učesnici pravnog prometa ovo pravilo obesmisлити, i na koji način će se vršiti eventualno dokazivanje poslovnog odnosa u situacijama kada izostane elektronska prepiska između subjekata. Sudska praksa je stala na stanovište da za zaključenje ugovora je validna i elektronska ponuda i prihvatanje ponude, te da se ne može osporavati postojanje ugovora na osnovu pozivanja da je ponuda i prihvatanje ponude učinjen elektronskim putem, da nije došlo do zaključenja ugovora i da isti ne obavezuje ugovorne strane. Privredni apelacioni sud je u presudi Pž. 10236/2011 od 24.4.2012. godine stao na stanovište da je prihvatanje ponude izjava volje kojom se jedna strana saglašava sa primljenom ponudom i na osnovu koje nastaje ugovor, te je relevantna ako po sadržini odgovara ponudi u pogledu bitnih

⁷ Zakon o privrednim društvima, Sl. glasnik RS, br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon, 5/2015, 44/2018 i 95/2018.

sastojaka ugovora. Prihvatanje ponude ne mora biti u određenoj formi, osim ako zakon propisuje posebnu formu za zaključenje takvog ugovora, ali je u pravnom prometu uobičajeno da se prihvati ponuda učini u formi u kojoj je data ponuda. U obrazloženju ove presude se navodi da je u konkretnom slučaju bilo sporno da li je lice koje je učestvovalo u elektronskoj prepisci povodom navedenog posla bilo ovlašćeno da istupa u ime tuženog i u njegovo ime da ugovora poslove. Pravilan je zaključak prvostepenog suda da je tužilac elektronskim putem dostavio ponudu tuženom, koja je sadržala sve bitne sastojke ugovora. Prihvatanje ponude je izjava volje kojom se jedna strana saglašava sa primljenom ponudom i na osnovu koje nastaje ugovor i relevantna je ako po sadržini odgovara ponudi u pogledu bitnih sastojaka ugovora. Prihvatanje ponude ne mora biti u određenoj formi, osim ako zakon propisuje posebnu formu za zaključenje takvog ugovora, ali je u pravnom prometu uobičajeno da se prihvati ponuda učini u formi u kojoj je data ponuda. U ovom slučaju, i ponuda i prihvati ponude i celokupna korespondencija stranaka povodom konkretnog poslovnog odnosa vršena je elektronskim putem. Prvostepeni sud je, nakon ocene izvedenih dokaza, zaključio da je poslovni sekretar tuženog u elektronskoj komunikaciji istupala u ime tuženog, te da je celokupnu poslovnu korespondenciju, u vezi sa konkretnim poslom zakupa bilborda i reklamiranja muzičkih kampanja tuženog, vršila sa tužiocem u ime tuženog, povodom konkretnog pravnog posla. Iz celokupne elektronske dokumentacije proizlazi da je tužilac posao izvršio u celosti, da je za izvršenu uslugu ispostavljao fakture, koje tuženi nije reklamirao bez odlaganja.⁸

Izmene Zakona o privrednim društvima imaju za cilj da se jednim propisom realizuje i Akcioni plan Vlade republike Srbije o ukidanju obavezne upotrebe pečata u poslovanju privrednih društava i preduzetnika.⁹ U skladu sa Akcionim planom do kraja 2019. godine izvršiće se izmena svih postojećih odredbi zakona koji predviđaju obaveznu upotrebu pečata u privrednom poslovanju. Ove odredbe ne diraju u postojeće odredbe Zakona o pečatu državnih i drugih organa¹⁰, gde ostaje obaveza upotrebe pečata za državne organe i pravna lica koja vrše javna ovlašćenja u skladu sa pomenutim zakonom.

Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju¹¹ se primenjuje od 27. oktobra 2017. god. Ovim zakonom uređuju se elektronski dokument, elektronska identifikacija i usluge od poverenja u elektronskom poslovanju. Prema stavu predlagача donošenjem ovog zakona čini se korak dalje u pravnom uređivanju elektronskog poslovanja i to upravo uređivanje onih pitanja koja su bitna za praksu odnosno funkcionisanje elektronskog poslovanja u stvarnosti. Osnovni cilj zakonskog uređivanja je da se

8 Presuda Privrednog apelacionog suda, Pž. 10236/2011 od 24.4.2012. godine. Pravni Informator, br. 4/2015, Intermex, Beograd

9 Zaključak o ukidanju obavezne upotrebe pečata u poslovanju preduzetnika, privrednih društava i drugih pravnih lica privatnog prava, Službeni glasnik RS, br. 28/2018.

10 Zakon o pečatu državnih i drugih organa, Službeni glasnik RS, br. 101/2007.

11 Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju, Službeni glasnik RS, br. 94/2017.

omogućiti i podstakne brže i efikasnije poslovanje i smanjenje troškova poslovanja, razvije tržište usluga od poverenja, modernizuje i, usled toga, učini efikasnijim rad organa javnih vlasti i privrednih subjekata, omogućiti građanima lakši i sigurniji pristup uslugama organa javne vlasti i drugih subjekata i pristup većem broju navedenih usluga, kao i pouzdano čuvanje elektronskih dokumenata, što će doprineti smanjenju troškova za čuvanje dokumentacije. Posebni ciljevi zakonskog uređivanja sastoje se u tome da se pravnim uređenjem ove materije otvori prostor za intenzivnije elektronsko poslovanje, stvori poverenje najšire javnosti u upotrebu i razmenu elektronskih dokumenata, upotrebu usluga od poverenja u elektronskom poslovanju i postigne konkurentnost na svetskim tržištima. Članom 7. navedenog Zakona propisana je zabrana osporavanja punovažnosti, dokazne snage, kao ni pisane forme dokumentu samo zato što je u elektronskom obliku. Danom stupanja na snagu ovog zakona prestao je da važi Zakon o elektronskom potpisu¹² i Zakon o elektronskom dokumentu.¹³ Podzakonski akti doneti na osnovu ovih zakona primenjivaće se i posle prestanka važenja navedenih zakona, sve do donošenja odgovarajućih propisa saglasno ovom zakonu, osim ako su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona. Danom stupanja na snagu zakona sertifikaciona tela za izdavanje kvalifikovanih elektronskih sertifikata koja su registrovana na osnovu Zakona o elektronskom potpisu nastavljaju sa radom kao kvalifikovani pružaoci usluge izdavanja kvalifikovanih sertifikata za elektronski potpis, dok će izdavaoci vremenskog žiga koji su registrovani na osnovu Zakona o elektronskom dokumentu nastaviti sa radom kao kvalifikovani pružaoci usluge izdavanja kvalifikovanih elektronskih vremenskih žigova. Sertifikaciona tela i izdavaoci vremenskog žiga dužni su da u roku od 12 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona i dostave Ministarstvu izveštaj o ocenjivanju usaglašenosti. Ministarstvo vrši ocenjivanje usaglašenosti do akreditacije prvog tela za ocenjivanje usaglašenosti, u skladu sa propisima.

ZAKLJUČAK

Nove tehnologije su umnogome promenile sliku javne uprave. Uvođenje sistema eUprave koja je u prvoj fazi imala ulogu više komunikacionog portala danas u pojedinim sferama omogućava dvosmernu komunikaciju uz mogućnost podnošenja zahteva i rešavanja po istim, putem internet mreže i portala. Razvoj je tekao postepeno, počevši sa revolucionarnim servisima Narodne banke Srbije, do osnivanja Agencije za privredne registre kao javnog registra privrednih društava. Agencija je proširenjem svojih nadležnosti postala registar medija, preduzetnika, založnih prava, dužnika u izvršnom postupku i dr. Javni registri nepokretnosti su pretpreli transformaciju, dok je danas primena novih tehnologija putem servisa e katastra omogućila je javni uvid u registar nepokretnosti, mogućnost podnošenja zahteva, elektronskog zakazivanja putem e šaltera, dobijanja prepisa vlasničkog lista u kratkom roku i dr. Pravosudni sistem je predmet digitalizacije i primene novih

12 Zakon o elektronskom potpisu, Službeni glasnik RS, broj 135/04.

13 Zakon o elektronskom dokumentu, Službeni glasnik RS, broj 51/09.

tehnologija od 2010. godine. Kao što je izneto u radu uz ograde parcijalnog uvođenja različitih softvera za vođenje elektronskih baza kao i predmeta u pravosuđu, ipak možemo zaključiti da su svi postojeći programi podobni za nadogradnju i međusobno umrežavanje kroz EBS (Enterprise Service Bus) odnosno platformu koja će omogućiti interoperabilnost sistema te učiniti da svi zasebni softeri zapravo rade kao celina obezbeđujući nesmetanu razmenu informacija između svih organa koji učestvuju u pravosudnoj funkciji. Država je donela Nacionalni okvir o interoperabilnosti¹⁴ odnosno o uspostavljanju zajedničke infrastrukture i usluga, koje mogu da doprinesu interoperabilnosti i olakšaju interakciju na više nivoa, kao i omoguće ponovno korišćenje aplikacija i informacija. Prilikom izrade Nacionalnog okvira interoperabilnosti uzete su u obzir Strategija razvoja informacionog društva u Republici Srbiji do 2020¹⁵ kao i Strategija razvoja elektronske uprave u Republici Srbiji za period od 2009 do 2013¹⁶. Nacionalni okvir interoperabilnosti takođe uzima u obzir preporuke Evropske unije (Evropski okvir interoperabilnosti¹⁷, tehnološku osposobljenost u različitim organima državne uprave, postojeće elektronske usluge u organima državne uprave, primenu otvorenih standarda i aplikacije koje su u širokoj upotrebi među građanstvom. Značajan cilj za svaku državnu upravu je da omogući građanima lakši i brži pristup informacijama i uslugama organima državne uprave. Primena informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) u vršenju poslova državne uprave usko je povezana sa unapređenjem efikasnosti i delotvornosti javnog sektora. Konkretno, IKT pomaže u menjanju zastarelog birokratskog modela u moderan i efikasan model u kome državni organi sarađuju kako bi uspešnije ostvarivali svoje ciljeve (nudili bolje usluge, stvarali efikasnije i delotvornije interne postupke itd.). Reforma i modernizacija državne uprave zasnovana na širokoj primeni informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) smatra se jednim od ključnih elemenata ukupne tranzicije Srbije ka savremenom informacionom društvu. Pružanje boljih javnih usluga prilagođenih potrebama građana i privrednih subjekata iziskuje nesmetan protok informacija na nivou čitave državne uprave. To se može postići kroz interoperabilnost, koja predstavlja „sposobnost sistema informacionih i komunikacionih tehnologija (IKT) i poslovnih procesa koje podržavaju, da razmenjuju podatke i omoguće zajedničko korišćenje informacija i znanja”¹⁸ Interoperabilnost omogućava državnoj upravi da

14 Ministarstvo trgovine i telekomunikacija. (2014). Nacionalni okvir o interoperabilnosti, preuzeto sa: [https://mtt.gov.rs/dokumenti/nacionalni-okvir-interoperabilnosti/\(3.7.2019.\)](https://mtt.gov.rs/dokumenti/nacionalni-okvir-interoperabilnosti/(3.7.2019.))

15 Strategija razvoja informacionog društva u Republici Srbiji do 2020. godine, Službeni glasnik RS, broj 51/10.

16 Strategija razvoja elektronske uprave u Republici Srbiji za period od 2009. do 2013. godine sa akcionim planom za njeno sprovođenje, Službeni glasnik RS, br. 83/2009 i 5/2010 preuzeto sa: http://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/117793/strategija_razvoja_e-uprave0152_cyr.zip

17 Aneks2 Saopštenja Komisije Evropskom parlamentu, Savetu, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu i Komitetu regiona “U pravcu interoperabilnosti evropskih javnih usluga”, COM(2010) 744 konačna verzija, preuzeto sa: http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_annex_ii_eif_en.pdf

18 IDABC 2004. Evropski okvir interoperabilnosti za panevropske usluge elektronske

bolje upravlja svojim internim poslovima. Ona takođe promoviše međunarodnu saradnju poznatu kao međudržavna interoperabilnost, koja može pomoći da se izgradi infrastruktura kakva je potrebna za rešavanje prekograničnih problema. Uspostavljanje interoperabilnosti će dovesti do brojnih koristi kako za interne korisnike, pojedince, tako i eksterne korisnike, ali i uštede koje će se manifestovati kroz upotrebu već postojećih komponenti umesto izrade novih. Povećava fleksibilnost, omogućavajući različita kombinovanja komponenti, pospešuje ekonomičnost, omogućavajući ponovno korišćenje postojećih komponenti i mogućnosti, stvara virtuelno integrisane sisteme koji su jednostavniji za upotrebu, omogućava stvaranje novih mogućnosti, kroz izradu novih funkcija, koristeći postojeće.

Čini se da je Vlada kao primarni cilj postavila digitalizaciju, javna nabavka za EBS je uspešno sprovedena i na razvoju ovog softvera se već radi, uz potrebne izmene zakonskog okvira koje su izvršene stvoreni su svi preduslovi za kreiranje jednog modernog informaciono komunikacionog sistema pravosuđa. Očekuje se unapređenje kako internih procesa rada, rasterećivanje sudova i drugih pravosudnih organa balasta birokratije i papira, te postizanje efikasnog i ažurnog postupanja. Ove uštede vremena i mogućnost bržeg protoka informacija trebalo bi da dovedu do jeftinije, a kvalitetnije usluge eksternim korisnicima, dok će na internom planu dati mogućnost za dalja unapređenja procesa rada.

Ana Opačić, PhD, Associate Professor
*Faculty for Business Studies and Law,
University Union "Nikola Tesla", Belgrade*

Vladimir Kozar, PhD, Associate Professor
*University Business Academy in Novi Sad,
Faculty of Law in Novi Sad*

APPLICATION OF NEW TECHNOLOGIES IN THE JUDICIAL SYSTEM OF SERBIA

Abstract:

New technologies have largely changed the image of public administration. The introduction of the eGovernment system, which in the first phase had the role of a more communication portal today, in some spheres, enables two-way communication

upravev1.0 str.5. <http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doca2cd.pdf?id=19528>

with the possibility of submitting requests and resolving the same, through the Internet network and portals. Development progressed gradually, following the revolutionary services of the National Bank of Serbia, until the establishment of the Business Registers Agency as a public register of companies. By expanding its competencies, the Agency became a register of media, entrepreneurs, pledge rights, debtors in the executive procedure and others. Public registers of real estate have been transformed, the implementation of new technologies through the e-Cadastre service enabled public insight into the real estate register, the possibility of submitting a request, electronic scheduling via e-counter, obtaining a copy of the ownership sheet in a short time, The judicial system is subject to digitization and implementation of new technologies since 2010, but the real problems of insufficient hardware equipment on the entire territory of Serbia, the unevenness of the Internet's stability, the lack of a unified soft-ware solution and centralized, continuous employee training are the result of the lack of centralized financing of this area. Namely, the image of today's judiciary is the result of sporadic financing through projects by foreign donors, which are not mutually coordinated nor able to cover the entire territory of Serbia or the network of courts, given the objective lack of stable infrastructure. The authors give an overview of the state of implementation of new technologies in the judiciary, with a focus on the application of these in other spheres of public administration, point to problems in practice as a consequence of the inertia of the system and the resistance of employees to the introduction of innovations as well as objective data, and provide suggestions for the successful implementation new technologies.

Key words: new technologies, digitization, judicial system, eGovernment, Serbia.

L I T E R A T U R A :

1. Aneks2 Saopštenja Komisije Evropskom parlamentu, Savetu, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu i Komitetu regiona "U pravcu interoperabilnosti evropskih javnih usluga", COM(2010) 744 konačna verzija, preuzeto sa: http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_annex_ii_eif_en.pdf
2. IDABC 2004. Evropski okvir interoperabilnosti za panevropske usluge elektronske uprave v1.0 str.5. <http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doca2cd.pdf?id=19528>
3. Ministarstvo pravde. (2016). Konkursna dokumentacija za javnu nabavku usluga u otvorenom postupku "Uspostavljanje infrastrukturne platforme za interoperabilnost (e-filing)", br.27/2016, strana 18, preuzeto sa: <https://mpravde.gov.rs/files/3%20kon%20kursna%20doku%20%20%20%20mentacij%D0%B0.pdf> (4.7.2019.)
4. Ministarstvo trgovine i telekomunikacija.(2014). Nacionalni okvir o interoperabilnosti, preuzeto sa: <https://mtt.gov.rs/dokumenti/nacionalni-okvir-interoperabilnosti/> (3.7.2019.)
5. Multidonatorski poverenički fond za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji (2014). Funkcionalna analiza pravosuđa u Srbiji. preuzeto sa: <http://>

- documents.worldbank.org/curated/en/573491468296686632/pdf/940140WP0SERBIOa0sa0preporukama0SER.pdf (4.7.2019.)
6. Presuda Privrednog apelacionog suda, Pž. 10236/2011 od 24.4.2012. godine, Pravni Informator, br. 4/2015, Intermex, Beograd
 7. Strategija razvoja elektronske uprave u Republici Srbiji za period od 2009. do 2013. godine sa akcionim planom za njeno sprovođenje, Službeni glasnik RS, br. 83/2009 i 5/2010 preuzeto sa: http://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/117793/strategija_razvoja_e-uprave0152_cyr.zip
 8. Strategija razvoja informacionog društva u Republici Srbiji do 2020.godine, Službeni glasnik RS, broj 51/10.
 9. Višedonatorski poverenički fond za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji, Svetska banka. (2016). Okvir za 5-godišnji akcioni plan državnog veća tužilaca i potencijalnu podršku višedonatorskog povereničkog fonda za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji za razvijanje i sprovođenje akcionog plana, dostupno na: [http://www.mdtfjss.org.rs/archive/file/OKVIR%20ZA%205-GODI%20AKCIONI%20PLAN%20DR%20C5%BDIVNOG%20VE%20C4%86A%20TU%20C5%BDILACA\(2\).pdf](http://www.mdtfjss.org.rs/archive/file/OKVIR%20ZA%205-GODI%20AKCIONI%20PLAN%20DR%20C5%BDIVNOG%20VE%20C4%86A%20TU%20C5%BDILACA(2).pdf) (4.7.2019.)
 10. Zaključak o ukidanju obavezne upotrebe pečata u poslovanju preduzetnika, privrednih društava i drugih pravnih lica privatnog prava, Službeni glasnik RS, br. 28/2018.
 11. Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju, Službeni glasnik RS, br. 94/2017.
 12. Zakon o elektronskom dokumentu, Službeni glasnik RS, broj 51/09.
 13. Zakon o elektronskom potpisu, Službeni glasnik RS, broj 135/04.
 14. Zakon o pečatu državnih i drugih orana, Službeni glasnik RS, br. 101/2007.
 15. Zakon o privrednim društvima, Sl. glasnik RS, br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon, 5/2015, 44/2018 i 95/2018.
 16. Zakon o privrednim društvima, Sl. glasnik RS, br. 36/2011.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

007.5:34(082)

**НАУЧНИ скуп Правнички дани проф. др Славко Царић (16 ;
2019 ; Нови Сад)**

Pravo i digitalne tehnologije : [zbornik referata sa XVI
Međunarodnog naučnog skupa "Pravnički dani prof. dr Slavko
Carić", 26-28. septembra 2019. godine u Novom Sadu] = Law and
digital technology : [proceedings of the 16th International Scientific
Conference "Legal Days Prof. Slavko Carić Ph.D.", September 26-28,
2019 in Novi Sad] / priredio, edited by Marko Carić. - Novi Sad :
Univerzitet Privredna akademija : Pravni fakultet, 2019 (Novi Sad :
Feljton). - 386 str. ; 24 cm

Tiraž 80. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija
uz svaki rad. - Rezime na engl. jeziku uz većinu radova.

ISBN 978-86-6019-103-0

a) Информације - Правна заштита - Зборници

COBISS.SR-ID 330571527